

Toespraak Gerdi Verbeet

Bijeenkomst Amsterdams 4 en 5 mei comité
Amsterdam, 18 mei 2017

Dames en Heren, geachte aanwezigen,

Hartelijk dank voor de uitnodiging om te mogen spreken op deze mooie bijeenkomst van het Amsterdams Comité 4 en 5 mei. Niet te verwarren met dat andere 4 en 5 mei Comité uit Amsterdam, het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Voor de media is dat niet altijd makkelijk om die twee uit elkaar te houden, zo bleek ook dit jaar weer. Maar in de kern hebben we natuurlijk ook een zelfde taak: het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog door te herdenken op 4 mei en de Bevrijding te vieren op 5 mei.

De officiële opdracht aan het Nationaal Comité is dat wij richting geven aan de zingeving van herdenken en vieren, en aan het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog. Het comité organiseert de Nationale Herdenking op 4 mei en de Nationale Viering van de Bevrijding op 5 mei. Daarnaast adviseert en ondersteunt het comité andere herdenkingen in het land. Denk aan de Holocaust herdenking op de laatste zondag in januari, de Indië-herdenking in Den Haag op 15 augustus, en de nationale herdenking van de afschaffing van de Slavernij in het Oosterpark.

Daarnaast ontwikkelen we voorlichtingsprogramma's en publiekscampagnes. Ook initieert het comité educatieve programma's en voert het toegepast onderzoek uit op het gebied van herdenken en

vieren. Hiermee heeft het comité zich in steeds sterkere mate ontwikkeld tot hét expertisecentrum op het gebied van herdenken en vieren.

Dat doet het Nationaal Comité niet alleen. Naast de lokale comités die door heel het land actief zijn, werken we sinds vorig jaar via het Platform Tweede Wereldoorlog nauw samen met het NIOD, de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45, de Oorlogsgravenstichting en De Stichting Liberation Route Europe.

Dit platform fungeert als aanspreekpunt en als plek voor uitwisseling en coördinatie in het veld van herinnering aan de Tweede Wereldoorlog. De activiteiten van dit platform zijn zichtbaar via de website [Tweede Wereldoorlog.nl](http://TweedeWereldoorlog.nl)

Dat voor wat betreft het Nationaal Comité. Mooi vind ik de officiële opdracht die het Amsterdamse college van B&W aan uw 4 en 5 mei comité heeft meegegeven. Daar in staat dat het Amsterdamse Comité *‘ervoor moet zorgen dat de vrijheidslievende en tolerante tradities van Amsterdam worden hooggehouden’*. Ook moet u er namens het stadsbestuur voor zorgen dat *‘de waakzaamheid en strijdbaarheid tegen verschijnselen en praktijken die herinneringen oproepen aan het fascisme en nazisme in onze stad groot blijft’*.

Het Nationaal Comité en het Amsterdams Comité ontmoeten elkaar op 4 mei letterlijk op de Dam, als de Stille Tocht aankomt bij het Nationaal Monument. Amsterdamse kinderen leggen daar ieder jaar bloemen neer. Sinds twee jaar doen ze dat samen met kinderen uit de provincie waar de start van de Nationale Viering van de Bevrijding plaatsvindt. Dit

jaar was dat Noord-Holland, dus ze konden elkaar goed verstaan. Viel het u ook op dat de kinderen dit jaar hun taak zeer serieus opvatten?

Ik heb de resultaten van uw werk dit jaar ook weer zelf mogen ervaren. Zo heb ik – tussen alle mediaoptredens op 4 mei door – kans gezien deel te nemen aan de bijeenkomst op het Kastanjeplein van het project *Namen en Nummers* ter herinnering aan de weggevoerde joden uit de Oosterparkbuurt. (persoonlijke ervaring).

Ook bezocht ik een Joods Huis in de tweede Oosterparkstraat 245, waar Arjen Kalmann het verhaal van de bruiloft in de Familie Cohen vertelde.

Dit zijn projecten waar we weer van kunnen leren. Uiteindelijk ontstaan de mooiste projecten kleinschalig, in de buurt, bij de mensen om de hoek. In die zin sluit dat ook aan bij de ontwikkeling van het herdenken en vieren in ons land sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Je zou grofweg kunnen zeggen dat de wijze waarop wij in Nederland oorlogsslachtoffers herdenken, zich zeker in de afgelopen periode heeft ontwikkeld van abstract en monumentaal tot persoonlijk en lokaal. Van feiten en gebeurtenissen naar persoonlijke verhalen.

De titel van onze recente beleidsvisie is niet voor niets *Kom vanavond met verhalen*. En dat doen we ook. Denk aan de grote videoschermen tijdens de Nationale Herdenking op de Dam, waarop de verhalen achter de kransleggers door de kinderen of de kleinkinderen worden verteld. De vele positieve reacties die ik daar de afgelopen periode over heb mogen ontvangen na afloop van de Nationale Herdenking zijn veelzeggend. En dat geldt ook voor de testimonials in de Nieuwe Kerk.

Naast het bezoek aan het Kastanjeplein mocht ik namens het Nationaal Comité in mijn eigen stad nog een ander bezoek afleggen. Ik kon tijdens een bezoek aan de 7e Montessori Basisschool op de Nachtwachtlaan in Amsterdam-West het *Denkboek* overhandigen.

Voor mij persoonlijk ook heel bijzonder omdat mijn kleinzoons, net als ooit mijn eigen zoons, op deze school zitten. Met dit *Denkboek* bereikt het Nationaal Comité niet alleen de kleinzoon van Gerdi Verbeet, maar 75 procent van de leerlingen in groep 7 door heel Nederland. De 7e had overigens het *Denkboek* niet uit zichzelf besteld. Rond 4 mei wordt door de school een toneelvoorstelling bezocht. Maar ik hoop dat straks alle scholen in Amsterdam dit boek bestellen.

Ik vind het belangrijk dat ieder kind dat van de basisschool komt, en nogmaals als ze van de middelbare school afkomen, kennis moeten hebben van de Tweede Wereldoorlog en hetgeen wij op 4 en 5 mei herdenken en vieren. Door dit project en een ander mooi project dat we dit jaar in het MBO hebben gedaan, komt dat ideaal steeds dichterbij.

Ik zal mij daar als voorzitter van het Nationaal Comité ook de komende jaren samen met de andere leden van het Comité en al die onmisbare lokale comités in heel Nederland voor blijven inzetten.

Wij moeten de verhalen doorvertellen en overdragen aan een nieuwe generatie zodat ook zij meegenomen worden in de emotie van het herdenken. Zodat ook zij beseffen dat wat er toen is gebeurd, nooit meer gebeuren mag en dat we daarom waakzaam moeten blijven en onze democratische rechtsstaat moeten koesteren.

Om dat extra kracht bij te zetten gaat de sector dit jaar voor het eerste werken met een themajaar. Dat doen we vanuit het Platform Tweede Wereldoorlog waar ik eerder over sprak. Het overkoepelende thema voor komend jaar is *Verzet!* Een thema dat in Amsterdam met een verzetmuseum en de Dokwerker zal aanspreken. Ik hoop dat dit weer een extra impuls geeft aan het hooghouden van de vrijheidslievende en tolerante tradities, zoals het Amsterdamse college het zo mooi heeft geformuleerd in de opdracht aan uw comité.

Graag wil ik mij daar samen met u ook het komend jaar weer hard voor maken.

Dank u wel.